

jas tömegek felé, amelyeknek érdeklődését, igényeit az Allami Magyar Opera is azzal szolgálja a leghasznosabban, hogy magasra emeli a mércét, s közönségét alkalmassá neveli emelkedettebb értékek befogadására. Pártunk művelődéspolitikája s ennek eredményei bizonyítják — s ezt igazolják az Allami Magyar Opera igazi nagy sikerei is —: közönségünk, ha válogathat az értékek között, érettnak mutatkozik, s a legmagasabb rendűeket tünteti ki fogkonyságával, tetszésével.

A történelemnek ebben a szakaszában, amelyben a kolozsvári magyar opera fennállásának huszonötödik esztendejét ünnepli, a mélyreható változások, a felgyorsult fejlődés nap mint nap kikényszeríti az értékek, az igények újrafogalmazását, az egyre szigorúbb szelekciót az igaz és a talmi között. Huszonöt éves operánknak kívánjuk, hogy mindig felelőssége tudatában, vagyis a legjobban válasszon a lehetőségek között, hogy tudjon megőrizni és tudjon újítani, hogy tekintélyét öregbítve is tudjon fiatal maradni — így töltsse be sikerről sikerre haladva nagyszerű hivatását.

KORUNK

Darvas József példája

„Ti vagytok az ides ország! Ti, a népek!” — a törökverő Hunyadi Jánossal mondatja ezt Darvas József negyedfél évtizede írt történelmi regényének új drámai változatában, s most, amikor búcsúzunk tőle, személyiségének és nézeteinek kulcsjelentését érezzük ebben a felkiáltásban.

Adva van az író, aki népet és hazát azonosít, s ezzel meg is tagad minden nacionalista osztályképletet, melyből nem a nép egyeteme, a dolgozók való-

sága szól, de elhárít bármely általánosítást is, mely az emberi felelősséget nem a szülőföld élő voltához köti. Már a régi Korunk hasábjain nyomon követtük művészi kibontakozását, s újabban azt a polémiát is, mellyel népiség és szocialista hazafiság egy-azonosságát védte és magyarázta. Szemben a saját népét elnyomó és szomszédait is fenyegető úri magyarság kasztgőggjével és kalandorságával, Darvas Józsefben köszönhetjük mindig az igazi Magyarországot, munkások és parasztok feltörekvő országát úgy, ahogy a román—magyar testnériség történelmi szükségének, a mi romániai magyar felismeréseinknek is megfelelt.

Darvas József a Móricz-hívta új értelmiségi: népének saját sorából nőtt tanítója. Most már ő is elment, de mint Nyilas Misi családások tüzeiben edzett jósága, velünk marad az Elindult szeptemberben sértett parasztfiú-hőse, a faluja sorsát vállaló Vass Pista is, és itt van velünk a Tanító, a Szakadék népét kereső és szolgáló, osztályharcos értelmiségije. Aki az immár befejezett életpályája teljességét méri majd fel, egyaránt értékelheti a saját érzelmes alanyiságát megvalló népi író s a szülőfalujáról, Orosházáról (a „legnagyobb magyar falu“-ról), majd tulajdon parasztcsaládjá történetéről szociográfiai összképet adó tárgyilagos társadalomkutatót. A visszahatólagos önvizsgálat már a fiatalon elfogadott történelmi materializmus adománya, s Darvas József pályáivén éppen ez a jelentős: tudatával a népi irodalomban a baloldalt képviseli, egy robbanásig feszült korszak sok milliónyi szegényparasztságának jövőjét a munkáosztály új történelmi elhivatásához fűzve. Ott látjuk a Márciusi Frontban, majd Illyés Gyulával, Erdei Ferencsel, Veres Péterrel, Szabó Pállal, a mi Kovács Györgyünkkel és Nagy Istvánunkkal az antifasiszta népfrontban, a hitlerista megszállók ellen küzdve, s krónikája, a Város az ingoványon már a felszabadulás évében, a legelső Szikra-kiadványok közt készíti számadást a sorstragédiával sújtott Budapest romjai felett.

Erthető, hogy a szocialista alapozásban politikusként vesz részt. Több-ször is miniszter, s az ötvenes évek elején is, legutóbb 1959-től kezdve újra a Magyar Írószövetség elnöke. A közügyi szerep azonban nem fedi el, hanem adott pillanatban újra fellobbantja a sorskérdésekre megoldást kereső írás-szenvedélyt. Új drámái, új regényei, filmjei a szocialista ember erkölcsi felelősségének és reális boldogságkeresésének feszültségeit bontják ki, szembe-szállva bármely paraszti vagy proletár mítosszal, egyben az egyéni kötetlenség, a kozmopolita elidegenedés kihívásaival is.

Foglalkoztunk-e vele eléggé? Ezt az új Darvas Józsefet is befogadtuk-e?

Hiányokat kell pótolnunk. A fiatal és az idős írók különben ezer hajszálcso köti össze. Új dimenziókat kap kezdeti szociográfiája, falukutatása, vidéki helytállást sürgető tanító-elhivatottsága is: A térképen nem található című drámájában bizonyára ő az Öreg Író, akinek a falurajza vihart fakaszt, mert hiányokat sorol fel, míg vitapartnerre, a funkcionárius, csak eredményeit védi. A vihar hullámai Vargyas tanító feje felett csapnak össze, akiben megöregedve is Vass Pistára ismerünk.

Utolsó üzenetében bejelentette, hogy Kós Károlyt jön köszönteni decemberben. Már csak halála híre érkezett Kolozsvárra. Irodalma, erkölcsé, példája azonban itt van, itt marad.

Balogh Edgár